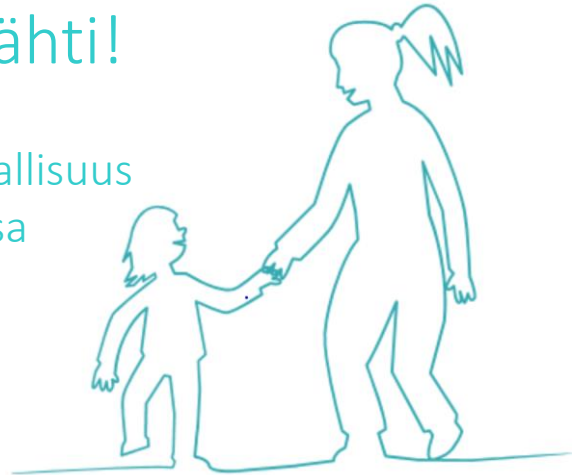

Lapsi, sinä olet tähti!

Lapsen kuuleminen ja osallisuus
varhaiskasvatuksessa

LTO, KT Pii Roos

www.piiaroos.fi

Kasvatuksen päämäärä?

Mitä lapsi tarvitsee voidakseen hyvin?

Mitä me aikuiset ajattelemme?

Mitä mieltä ovat lapset?

Toimintakulttuuri

Tiedostettu
vai tiedostamaton,
vai jopa tahaton?

Esimerkkinä leikkialuepedagogiikka

Toimintakulttuuri

Mitä lapset oppivat aikuisen heille tarjoamassa ympäristössä?

Millaisia taitoja tarjottu ympäristö heissä vahvistaa?

Millaisia oppimisen mahdollisuuksia ympäristö estää?

Osallistuminen ja vaikuttaminen (Vasu s. 24)

Lasten arvostava kohtaaminen, heidän ajatustensa kuunteleminen ja aloitteisiin vastaaminen vahvistavat lasten osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja. Lapset suunnittelevat, toteuttavat ja arvioivat toimintaa yhdessä henkilöstön kanssa. Samalla lapset oppivat vuorovaikutustaitoja sekä yhteisten sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkitystä. Henkilöstö huolehtii siitä, että jokaisella lapsella on mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa. Osallistumisen ja vaikuttamisen kautta lasten käsitys itsestään kehittyy, itseluottamus kasvaa ja yhteisössä tarvittavat sosiaaliset taidot muovautuvat.

Mitä on osallisuus? (Stenvall & Seppälä 2008)

”Osallisuus ymmärretään...

...yhteisöllisenä vertaiskulttuurina, jossa yksilö tuntee yhteisöön kuulumista

...ja jossa hän saa osallistua omien kykyjensä ja halujensa mukaan,

...jossa häntä kuullaan ja hänen vaikutusmahdollisuuksiaan tuetaan,

...ja jossa hän on mukana luomassa toimintakäytäntöjä ja oppimisen polkuja.”

Osallisuus yhteiskunnassa?

Taitoa ja halua osallistua...

Ei voi olla osallinen, jos ei tiedä...

Aikuisen rooli keskustelunavaajana?

Cacciatore (Keho on leikki) → Millainen seksuaalikasvattaja olet?

Miten perustelisit
osallisuuden
tärkeyttä lapsille
(ja vanhemmille)?

Mikä osallisuudessa
on tärkeää lapsille
(ja vanhemmille)?

Osallisuus arjessa?

Osallisuus arjessa?

Rentola: "Pää tyynyyn" -toimintamallista eteenpäin

Siellä välillä hierotaan, sitten kun siellä saa lukea omia kirjoja vähän aikaa, sitten saa tuoda rentolakaverin.

Rentolassa näyttää puolivaloisalta. Kun siellä on ne jouluvalot, ne tuo valoa. On hyvä että siellä on ainakin vähän valoa.

Kivaa kun siellä luetaan. Kivaa kun siellä on satuhieronta. Kivaa kun sinne saa ottaa kirjoja mukaan.

Siellä on kivaa, kun siellä saa levätä. Mutta ei tarvi nukkua.

Kivaa, koska siellä tehdään kaikenlaisia rentoutuksia, metsärentoutuksia ja ehkä tehdään toisesta ruokaa, vähän niin ku semmonen hotdog.

Hauskaa. Siellä on usein hieronta. Koska siinä voi hyvin rentoutua.

Siks mä pystyn rentoutuun siellä kun siellä luetaan kirjoja ja hierotaan.

Onko toiminnan ydin

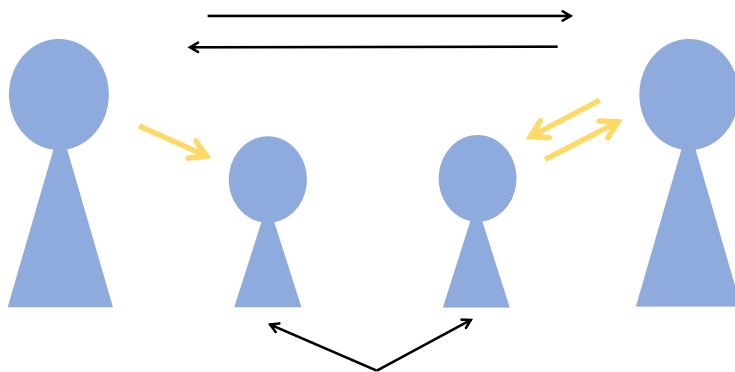
rajojen asettaminen

vai

[mahdollisuuksien avaaminen?](#)

Vuorovaikutus on osallisuuden perusta (Roos & Vlasov 2013)

Pienillä eroilla on suuri vaikutus (Ahonen 2016)

1. Lämmin vuorovaikutustapa
2. Ristiriitainen vuorovaikutustapa
3. Tekninen vuorovaikutustapa
4. Välttelevä vuorovaikutustapa
5. Etäinen vuorovaikutustapa

Millaisena aikuisena lapset muistavat sinut?

Mitä osallisuus tarkoittaa yksittäisen lapsen näkökulmasta?

Lapsen kokemus siitä...

... että hän tulee kuulluksi,

... hän voi luottaa aikuiseen,

... että hän on hyväksytty, arvostettu, tärkeä.

➔ Lapsi, sinä olet tähti!

Lasten kuulemisen merkitys

Lapselle...

... minua kuunnellaan ja arvostetaan, olen tärkeä.

... halu vaikuttaa, olla aktiivinen.

Aikuisille...

... tietoa lapsista itsestään

... uusia tapoja nähdä ennalta tuttu (toiminnan arviointi).

Lapsille kuuluu niin paljon!

-Ystävät ja leikki (Nestori s. 118)

-Vertaissuhteiden monimutkaisuus (Inka s.150)

-Toimintatavat/säännöt (Veikka s. 114, Oili s. 153)

-”Inhokit ja suosikit” (Toivo s. 131, Väinö s. 127)

→ Miten sovellettavissa arkeen?

Mistä lapset tykkäävät,
mistä eivät?

Mistä he ovat kiinnostuneita?

Mitä ideoita heillä on?

Mitä he haluaisivat oppia?

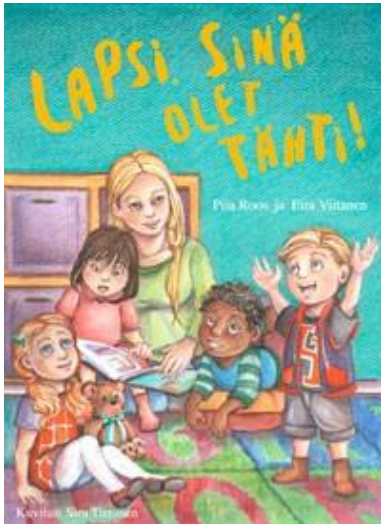
Entä tehdä?

Mitä heille ylipäättään
kuuluu?

Lapselle luontainen kerronta?

”Lasten kerronta on paljon muutakin kuin puhuttua ja aikuisella tulee olla herkkyyttä kuulla ääneen sanotun ohella myös muulla tavoin viestitty. Lapsen kertomus olla voi olla piirretty, näytelty, leikitty tai eleillä, ilmeillä ja äänenpainoilla ilmaistu, joten usein lapsen kuuleminen tarkoittaa havainnointia.”

Lasten erilaisuus!

Tasa-arvoisuus!

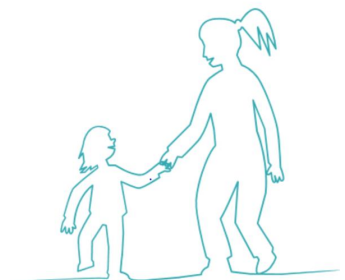

Mitä viet mukanasasi?

Mitä opit? Mistä olit samaa mieltä? Entä eri mieltä?

Miten kannat vastuun siitä, että keskustelu osallisuudesta jatkuu?

Yksi asia, jonka päätät tehdä jatkossa toisin?

KIITOS!

www.piiaroos.fi

piia.roos@vertikal.fi

